

Skořápka jako moderní parafráze Hamleta

vydáno: 8.10.2021, Milan Líčka, i-divadlo.cz

Známý britský spisovatel Ian McEwan (1948), proslulý perverzními a děsivými tématy, v nedávno vydaném románu SKOŘÁPKA parafrázoval hamletovský příběh tak, že svého hrdinu umístil do dělohy. Tam nejenže vše tělesné prožívá spolu s matkou, ale zaslechnuté promýšlí a posuzuje. Převést tuto rafinovanou fikci do dramatické podoby se vůbec poprvé odvážili Miřenka Čechová a Petr Boháč, členové nezávislé experimentální skupiny Spitfire Company. V jejich režii spolu s herci Divadla Petra Bezruče tak vznikla přelomová inscenace, jejíž světová premiéra se uskutečnila v Ostravě 1.října, pražská premiéra bude 22.listopadu v Divadle v Celetné.

Diváky uvítá kruhová scéna, nakloněná a přiblížená k hledišti, vzadu vyklenutá do tvaru skořápky či obalu dělohy, zaplněná polštáři, i výplň dílů zadní části připomíná polštáře. Vpředu vpravo leží vanička, v níž většinou spočívá "dítě", spojená se sprchou-osvětlením a obložená knihami, vlevo je stojan s lavorem a džbánem, uprostřed vlevo stůl se židlemi a vpravo chladnička. Kontrastem k polštářové útulnosti je nepořádek naznačující mravní úpadek, poházené svršky, zbytky jídla, prázdné lahve a sklenice, později se tu sype hlína místo vody a krve, bílý prach místo alkoholu. Nad scénou visí křišťálový lustr, postupem děje se pomalu spouští a tlačí na postavy jako rostoucí ohrožení a odhalení spiknutí. Doprovodná hudba je funkční, zvuky simulují pocity vnímané plodem, hlučnost ohromí v závěrečných dramatických krizích a při porodu, současně s tím je použito efektní blikavé osvětlení se zpomalenými pohyby herců.

Stejně jako v románu jsou rozsáhlé pasáže věnovány monologům dítěte, které se v nich jeví jako hloubavý jedinec uvažující o své situaci ve spojitosti s tím, co se děje v okolí, poslouchá rozhovory, z rozhlasu se dozvídá o světě a zkoumá, co to pro ně a jeho budoucí život může znamenat. Vnímá matčiny pohyby, je spolu s ní zmítáno a utlačováno při souložích a omámeno vypitým vínem. Je tu ovšem také jeho matka Trudy (Gertruda), otec John a jeho bratr, matčin milenec Claude (Claudius). Později se na scéně objeví studentka Elodie a policistka. Narozdíl od dítěte se ostatní projevují jen v souladu s dramatickou zápletkou kolem problematického soužití, nevěry, osnování a vyšetřování vraždy.

Inscenačním oříškem bylo obsazení ústřední role, podle jejího charakteru to musel být zralý člověk. Volba Kateřiny Krejčí se ukázala jako optimální, její štíhlá postava v oblečku, s velkou rozčepýřenou parukou, projevem a dikcí věrohodně vystihuje povahu přemýšlivého a ironického komentátora. Markéta Matulová jako matka ztělesňuje živočišný typ ženy zmítané narušivou sexualitou, alkoholem a pomstychtivostí, potlačující pochyby i myšlenky na očekávané dítě. Otec Ondřeje Bretta je nad věcí, jako noblesní a nepraktický intelektuál píše verše své ženě, chce ji získat zpět a předstírá, že má mladou milenkou, svou žačku Elodii. Studentku obdivující oblíbeného pedagoga hraje nová posila souboru Yvona Stolařová. Otcův bratr Lukáše Melníka je frustrovaný a chamtivý primitiv posedlý sexem a násilím, zálibně osnující vraždu. V závěru přichází Markéta Haroková, roli vyšetřující policistky plní zdrženlivě až neúčastně, ale důsledně.

Divadlo Petra Bezruče opět ukázalo, že se nebojí zvát experimentující tvůrce a jít s nimi do problematických témat. Tentokrát to bylo riziko, k divadelní dramatizaci McEwanovy SKOŘÁPKY se předtím nikdo nikde neodhodlal. Miřenka Čechová a Petr Boháč si věřili a se

zkušenými herci souboru si porozuměli. Výsledek přesvědčil i ty, co předlohu znali a byli na pochybách - a přiznávám, že jsem mezi ně patřil. Úspěch inscenace, v níž situační detektivní zápletka nabývá existenciální rozměr, potvrdil dlouhý potlesk vstřícných diváků.